

DISSERTATIO IVRIDICA
DE EO QVOD IUSTVM EST
circa

1702-22 Coll
27
DEPRECAATIONEM
PVBLICAM ECCLE-
SIASTICAM

vulgo
von
Der Kirchen-Buße

Quam
PRAESIDE
CHRISTIAN. WILDVOGELIO,

ICto longe Celeberrimo

Sereniff. Ducis Saxo-Isenacensis Consiliarii Status intimo, Cu-
ria Provincialis & Scabinatus nec non Facult. Iurid. Assessor
gravissimo, & Antecessor famigeratissimo.

DN. PATRONO AC PRAECEPTORE SVO

AETATEM DEVENERANDO

Publica eruditorum disquisitioni exhibet

RESPONDENS

Iohannes Iacobus Pertschius, Wonsidel.

d. XIV. Octobr. A. O. R. MDCCII.

—†—
IENAE, TYPIS MVLLERIANIS.

DISSERTATIO IURIDICA
DE EO QUOD IVSTITIA EST

DE PERSECUTIONEM
PUBLICAM ECCLESIE
STATISTICAM

1790
1791
Dr. Christian Willibrodus

CHRISTIAN WILIBRODUS

LEIPZIG, CILBERNO
Specimen Dignae Saxo, Reuerentia Consilium Status Imperio, Co-
munitate Provincialis et Scabinatus nec non Facult. Jurid. Lipsie
Auctoritate Reverendissimi

DM PATRONO AC PRAECEPTORI SVO

REVERENDISSIMO

JOHANNES GOTTFRIDUS

DEI GRATIA

LEIPZIG, 1790

PROOEMIUM.

Vod laudabiliter in more positum
 habent, qui divino auxilio pro-
 noque parentum subsidio pari-
 ter atque consilio, studiorum su-
 orum exoptatos profectus nacti
 sunt, ut academicis Musis vale-
 dicturi specimine quodam pu-
 blico rationem quali transacti-

temporis suis reddant Evergetis, id quoque mearum
 esse partium duxi, ac proinde patrios repetiturus la-
 res, periculum, quid valeant ingenii vires, facere,
 & de dissertatione quadam academica pro modulo
 profectuum elaboranda cogitare constitui. Cumque
 diu multumque animo penderem, quoniam prae-
 caeteris thema eligerem, ne cum inutili temporis ja-
 ctura inani laboris molestia defatigarer, memor quam
 maxime ejus quod in primis Legum cunabulis serio
 monet Imperator, sc. non fabulis antiquis obsoletisque
 juribus, sed ei, quod in ipsis rerum obtinet argumentis,
 incumbendum esse, §.3. *prooem. Inst.* Ecce! hac quo-
 que

que in parte consiliatrices manus hesitanti mihi porrigit pio amore & jugi obsequio devenerandus Dn. Parens, atque ut de Eo, *quod justum est circa Deprecationem publicam Ecclesiasticam* meditationes quasdam conciperem, dux & auctor existit. Licet autem haudquaquam me fugiat, præter Interpretes juris canonici, nec non commentationes ac juris ecclesiastici doctorum systemata, integros hac de re tractatus proflare publice; non tamen eapropter a proposito me deterreri passus sum. Cum enim nihil dicatur vel scribatur, quod non sit dictum vel scriptum prius, in materia præcipue quotidiana & quæ usu fori frequentatur, uti vel ipsa principia juris demonstrant, quippe quæ per tot Institutionum & Digestorum exercitationes, positiones, disputationes varie repetita videmus: ecquis, quæso, mihi opprobrio vertet, si monita honoratissimi Domini Parentis secutus, Patriæque charissimæ qualiquali studio, juxta *§. f. Proœm. Inst.* ostensurus, an satis eruditum me habeat, cui partes suas aliquando credat, in themate occupatur fuero, cujus cognitionem, cum Ordinationes patriæ deficiant, multa, utinam non tamen frequentia! exposcunt argumenta & exempla? Sit igitur.

CAPVT I.

De

Definitione nominali & reali, ut
& divisione Deprecationis publicæ.

§. I.

Methodum in pertractantis the-
matibus simplicibus receptam
secuturi, de explicatione nomi-
nis ante omnia videbimus. *De-
precationis* vero nomen compo-
tum esse ex præpositione *De* &
verbo *precor*, vox ipsa ostendit.

Publica autem dicitur quasi *po-
pulari*. vid. Spiegel. *Lexic. jur.* ideo quod coram *popu-
lo* in Ecclesia sit peragenda. Dicitur autem *Ecclesia-
stica*, ad discernendam deprecationem publicam,
quæ moribus nostris in actione injuriarum obtinet,
wenn der geforderte Widerruf in eine öffentliche Ab-
bitte mündet wird. vid. Ill. Dn. Baro de Lyncker. *Analect.*
ad Inst. l. 4. t. 10. §. 2. §. ad ff. p. m. 472.

Thef. II.

Dicitur alias synonymice *poenitentia publica*,
quod nominis Erasmus Roterodamus, *2. Cor. 7.* de-
ducit a *ponere* & *tenere*, quasi priori consilio repudia-
to tenere posterius. Alii quasi *poenam tenentium* di-
ctam putant. Gell. *l. VI. N. A. c. 1.* illud a *pene* & *penu-*

ria derivat. Sed nobis hæc omnia allusiones potius vocabuli purantur & ipsa vox simplex esse, a verbo *pœnitet*, videtur. Vocatur alias *Satisfactio canonica*: *Spiritualis reconciliatio ecclesie offensæ*: *Proclamatio publica hominis lapsi*: *Pœnitentia humillima*. c. 22. de *pœnit. dist. 3.* *Pœna publica*; *Castigatio publica* & *ecclesiastica*, &c. Germ. Kirchenbuß, öffentliche deprecation und Abbittung; öffentliche Veröhnung mit der Kirchen: öffentliche Wiederaufnehmung der Gefallenen, Capz. lib. 3. *Consist. tit. 7. d. 82. n. 7.*

Th. III.

Homonymiam quod attinet, pœnitentia aliter accipitur a Philosophis, quando de ea tractant in *Ethicis* sub doctrina affectuum & de principiis actionum humanarum; *Physicus* vero eandem considerat ut actum animæ. Aliter a *Theologis*, qui eam considerant tanquam conversionem peccatoris ad Deum. Aliter a *Juris*, qui pœnitentiam contrariæ voluntatis actum esse dicunt, quo antea gesta retractantur. vid. l. 32. §. 3. de *donat. int. Vir. & ux.* Aliter denique a *Canonistis*, qui modo in sensu Theologico, pro contritione cordis eam assumunt, c. *ecce nunc. de pœnit. dist. 1.* modo pro sacramento novæ legis. c. 49. de *pœnit. dist. 1.* Lancellot. lib. 2. *Inst. jur. Can. tit. 5. §. 1.* quod merito deprehendit Ziegler. ad *Lancellot. lib. 2. tit. 2. §. 2. & lib. 2. tit. 5. §. 1.* Alias apud Pontifices Pœnitentia quoque denotat satisfactionem operis, c. 86. *dist. 1. de pœnit. c. 4. X. de Cler. excom. tot. tit. X. de pœnit. & remiss.* cui in nostris Eccle-

clesis similis est censura Ecclesiastica. conf. Heinr. Linck. *ad Decretal. L. 5. t. 38. §. 2.*

Th. IV.

Hoc in sensu legali accepta Poenitentia distingui solet in *publicam & privatam*. Et hæc iterum in *solemnem & minus solemnem*. Minus solennis dicitur, quæ publice quidem, sed citra ullam juris solennitatem peragenda injungitur, Vallens. *in Parat. jur. Can. tit. d. poenit. & remiss. §. 4.* Solennis vero quæ quondam ab Episcopo solis laicis ætatis perfectæ ob gravissima crimina publica in capite jejunii, seu quadragesimæ peragenda imponebatur, servatis certis solennitatibus, quas descriptas legere licet in *can. poenitentes. 63. & seq. dist. 50.* Conf. Lancell. *Inst. jur. can. L. 2. tit. 5. §. 3.* ibique Ziegler. Linck. *ad Decret. tit. d. poenit. §. 8.* Locoque hujus in ecclesiis protestantium recepta est Deprecatio publica, quæ describi potest, quod sit censura ecclesiastica, qua peccator, qui graviore scandalo Deum & ecclesiam offendit, coram facie ecclesiæ, ex decreto magistratus ecclesiastici, illud publice deprecatur, melioremque vitam promittens ecclesiæ reconciliatur. Carpz. *d. def. 82. n. 8.* conf. Schilter. *Inst. jur. Can. Lib. 2. t. 4. §. 1.* Atque hæc sufficiant pro instituti ratione de tractatione generali deprecationis ecclesiasticæ. Progrediamur nunc ad specialem causarum, effectuum, & contrariorum expositionem.

Cap.

CAPVT II.

De

Causa Efficiente Deprecationis publicæ.

Thef. I.

D hoc caput quidem solum spectare videtur causa efficiens propinqua, nimirum Magistratus, qui pœnitentiam Ecclesiasticam imponere possunt. Sed & de remota, h. e. de Origine & Constitutionibus, quæ disponunt de publica deprecatione, non nihil hic dicendum erit. Est vero origo illius antiquissima ex prima ecclesia catholica descendens: in sacris namque canonibus certæ solennitates fuerunt præscriptæ & bresbyter quoque pœnitentiarius constitutus; quo tamen postea iterum abrogato, reducta est res ad priorem modum. vid. Dn. Knorr. *Tr. de pœnit. Eccl. c. 2. n. 1. seqq.* Ad constitutiones, quæ de publica deprecatione disponunt, præter jus Canonicum referimus etiã Ordinationes ecclesiasticas nostrorum Principum ac Statutum Imperii, quibus Jus sacrorum competit, sive ipsi quid statuerint, sive statuta alibi recepta approbaverint; sicuti ex indultu Serenissimi Marchionis Brandenburgici Baruthinæ linæ Gellis exulibus reformatæ religionis permittitur, juxta Gallicanam suam Ordina-

dinationem cultum religionis exercere. De rationibus, quibus a Theologis pariter ac aliis defenditur & approbatur ista deprecatio, vid. Carpzov. *L. b. 3. Consist. def. 82.*

Th. II.

Causa itaque efficiens principalis est is, qui jus circa sacra habet: minus principalis seu intermedia sunt Magistratus ecclesiastici, qui istam poenitentiam decernunt. In veteri testamento ipsum Deum hanc exercuisse potestatem, ostendit Dn. Knorr. *d. tr. C. 3. n. 2. seqq.* Quid in Republ. Romana obtinuerit? *Ibid. n. 6. seqq.* videre est. Quamvis vero Pontifices Romani hodie potestatem circa sacra de facto sibi arrogatam exerceant, atque Principes pontificia religioni addicti romani Præsulis jurisdictionem hac in parte agnoscant, vid. Lancellot. *Inst. jur. Can. l. 1. t. 11. §. 5.* In imperio tamen nostro Romano-Germanico Status Imperii protestantes seu Augustanae Confessionis addicti vi transactionis Passaviensis superioritate sacra gaudent, nec Pontificis potestatem reverentur. vid. *N. N. de anno 1555. §. Nachdem aber. 7. Instrum. pac. art. 5. n. 11. §. art. 8. §. tam universalibus.*

Th. III.

Exercere autem solent Principes ac Status Imp. jura sua episcopalia per Consistoria, uti vocantur, seu judicia ecclesiastica, vid. Myler. *de Princ. & Stat. Imp. p. 2. c. 88. §. 1.* Cum vero quatuor juris Episcopalis partes vulgo recensentur, ordo nim. lex diocesana, jurisdictionis, & status seu dignitas. Dn. de Lyncker. *A. nalcct. ad Dessel. l. 1. tit. 33. & ad Struv. jus feud. c. 6.*

B

abb.

in papenz. et. p. p.

❁ (10) ❁

aph. 15. (ubi etiam monet, quod jus Episcopale & jus sacrorum non aequè late pateant.) Ideo sciendum, quod inunctio poenitentiae ecclesiasticae in specie ex jurisdictione ecclesiastica fluat, quippe ad quam pertinent emendae, satisfactiões, & poenae ecclesiasticae. vid. *Carpz. lib. 1. Consist. def. 4.* Atque hinc Poenitentia ecclesiastica sine praescitu & consensu Confessorii, iis in locis, ubi illa introducta non est, injungi haudquaquam potest. *Carpz. Lib. 3. Consist. def. 84.*

Th. IV.

Neque tamen proprium quarti modi est superioritatis territorialis, decernere deprecationem publicam; sed & aliis superioritate ista destitutis jus statuendi ejusmodi censuram competit. Sicuti enim in primitiva ecclesia christiana Apostoli jus supremum habuere neutiquam, & tamen exercitium jurisdictionis ecclesiasticae sibi attribuerunt. *vid. I. Corinth. V. vers. 5. & II. Corinth. II. vers. 6.* Ita non solum Nobiles Imperii immediati licet superioritate territoriali non gaudeant, jus tamen sacrorum habent, *N. N. de anno 1555. §. 26. Instrum. Pac. Osnabr. art. 5. §. 10. Nolden. de Stat. nobil. c. 16. n. 154.* adeoque delinquentibus decernere possunt poenitentiam ecclesiasticam. Sed etiam vigore *Instrum. Pac. art. 5. §. 12.* nonnunquam ipsis *Statibus provincialibus* facultas cognoscendi de causis ecclesiasticis, & sic quoque censuram ecclesiasticam imponendi competit, illis scil. qui anno 1624. liberum exercitium religionis Augustanae Confessionis una cum annexis habuere. Sic & *civitates municipales* nonnunquam longaeva consuetudine vel pra-

*erat, non exercebant dicitur
jurisdictionem quaedam ex
noticium, sed tunc nomen dicitur
spiritu si in plebs audi. tunc
certa mandabant.*

praescriptione immemoriali possident jura quaedam particularia episcopalia. Struv. *Synt. Jur. feud. c. 6. aph. 17. n. 7.* conf. Mev. 2. *decis. 305.* Cothmann. *V. 4. Resp. 33.* Imo *Judeis* etiam, quibus vigore superioritatis Status Imp. vel immediati Nobiles ex privilegio in terris suis concessere liberum religionis suae exercitium; quoddam quasi regimen in Synedriis suis non denegatur, ac proinde hi ex concessa ejusmodi potestate, iis qui peccaverunt, peculiarem poenitentiam imponunt. Buxtorff. *Tr. de Synagog. judaic. cap. 47.*

Th. V.

Sed nunc etiam remote de causa efficiente, seu de iis, quibus non competit jus imponendi deprecationem publicam, agendum est. Ubi ponimus regulam: Qui non habet jus circa sacra vel jurisdictionem ecclesiasticam, is imponere haud valet poenitentiam ecclesiasticam. Proinde potestatem illam denegamus Superintendenti vel Inspectori absque praesentia consistorii. Carpz. *l. 3. consist. def. 85.* quippe quod ille non habeat jurisdictionem, Carpzov. *d. l. 3. def. 4. n. 12. & 20.* multoque minus inferiori Pastori illud licebit. vid. omnino Dn. Knorr. *di. tr. c. 3. n. 34. seqq.* Patronus praeterea ecclesiae, cui nulla competit jurisdictionis, *e. 2. X. de jur. patron.* nec ipse delinquentibus imponere potest deprecationem; neque Pastori suo mandare, ut eandem imponat.

Thef. VI.

Quid si vero inter quosdam sit controversia circa jura ecclesiastica, & interea contingat, ut peccatori deprecatio publica sit imponenta? Resp. Ab

eo decernenda est, qui in possessione est constitutus, *arg. l. 2. c. de probat.* quia nemo possessione sua sine causæ cognitione privari debet. *Struv. Exerc. 42, lb. 23.* Quid autem, si neuter sit in possessione? Tum neutri concedenda est illa potestas; Sed distinguendum: aut enim causa, ob quam imponenda deprecatio, moram patitur; & suspendenda est interim, *vid. Mev. p. 3. dec. 114.* aut non fert moram, tum vero iudex superior interim exercet jurisdictionem, *Mev. p. 4. dec. 160.* adeoque & impositio deprecationis eidem competere videtur. Sed hæc quidem de causa efficiente sufficient.

CA P V T III.

DE

Subiecto, seu personis, quibus deprecatio publica injungenda.

Thef. I.

DE subiecto deprecationis publicæ hic itidem nobis agendum est, tum *positive*, seu quibus personis imponi ea possit; tum *remotive*, seu quæ personæ immunes sint ab eadem. Illas quod concernit, in genere huc referuntur *poenitentes*, quibus secularis quædam poena imposita est, & qui fuerunt excommunicati, h. e. qui ob grave quoddam peccatum & scandalum datum a cœtu Christianorum & usu sacramentorum exclusi, peccatum desentes atque veram poenitentiam agentes in sinum & communionem

nem ecclesiae recipi, atque ad usum sacrae coenae admitti cupiunt. vid. Churfürsfl. Kirchen-Ordn. im Herzogthum Magdebr. Cap. 22. §. 7. Add. Dn. Knorr. *tr. de poenit. Eccl. c. 4. n. 1. seqq.*

Th. II.

Quandoquidem vero in judiciis tam secularibus quam ecclesiasticis nullus esse debet personarum respectus, *l. 2. C. de dignit.* & in specie quoad poenitentiam hanc *cit. Ord. eccl. Magdeb. d. c. 22. §. 11.* omnem prosopopisiam prohibet, his verbis: Es soll aber mit der Anordnung der Kirchen-Buß bey allen dahin gehörigen Fällen durchgehende Gleichheit gehalten, und ohne Unterscheid und Ansehen der Personen, sie sind reich oder arm, hohes oder niedriges Standes, solche erkand und angeordnet werden. Ideo sine discrimine sexus, *masculis* aequae ac *foeminis*; & ratione dignitatis *Nobilibus* pariter ac *Ignobilibus* censura ista dictanda erit. vid. Balduin. *de casib. confc. L. 2. c. 12. cap. 3.* Carpvov. *Lib. 3. Confist. tit. 7. def. 93.* ubi tamen *n. 12.* in illis dispensationem admittit. Pro gravitate tamen delicti & scandali Princeps in ejusmodi remissionibus cautius agat, ne spe impunitatis fenestra malitiae apeririatur. *arg. l. 14. C. de poen.* *no.* Exempla Imperatorum taliter poenitentium refert Dn. Knorr. *tr. de poenit. Eccl. c. 4. n. 18. 20.*

Th. III.

In *Clericis* delinquentibus quid olim obtinuerit quoad poenitentiam Ecclesiasticam, exponit Dn. Knorr. *d. l. n. 25. seqq.* Hodie iisdem graviter peccantibus eandem decerni in Consistoriis, experientia testatur. Idque non sine ratione: quia Ecclesiae Ministris

diligentius a peccatis cavendum, & sanctitate & honestati vitae studendum, ut non solum voce, & doctrinae puritate, sed etiam exemplo & vitae integritate prae luceant suis ovibus. vid. Ord. eccles. Elect. Sax. §. 16. *Add. c. ult. in fin. X. de vit. & honest. cler.* His tamen casibus, nisi enormissimum commissum fuerit delictum, circa ritus alias observandos mitius ex dispensatione quadam cum clericis procedi posse, ne parochianis res nimis scandalosa videatur, monet Knorr. *d. c. 4. n. 33.* Praesertim si clerici alias vitam piam ac minus culpabilem egerint, atque ex imbecillitate humana, insidiis Satanae lapsi fuerint, uti ex *Debekenn. vol. 1. m. 3. f. 1. n. 1. tit. vom heiligen Predigt. 2. Imp. p. 636.* a Facultate Theolog. Jenensi responsum refert *ibid.* Ubi *n. 34.* actum deprecationi similem annectit, quando scil. minister ecclesiae, qui limites officii elenctici excefferat & populum seditiosis concionibus contra Magistratum excitaverat, adactus fuit, ut excessum publice agnosceret, mentemque suam, praevia adhortatione de praestanda Magistrati obedientia, pro concione declararet.

Th. IV.

Juveni olim non facile imponi potuisse deprecationem publicam, ob aetatis fragilitatem, h. e. propter recidivæ periculum, ex concil. Agathens. *can. 15. Aurelianens. III. c. 24.* constat. Quamvis hodie pro delictorum circumstantiis & doli capacitate, si ad annos discretionis venerint & alias ad sacram synaxin admissi fuerint, etiam juvenibus imponi possit poenitentia ecclesiastica; Id quod secus est in pueris

ris atque infantibus. vid. König. *Theol. consc. c. 6. cas. 6. p.*
477. Dedekenn. vol. 1. tit. vom heiligen Nachtmahl.
sect. 6. n. 1. p. 602. Neque in *conjugatis* hodie diversi-
 tas illa ætatis attenditur, quam legimus in concilio A-
 relat. *II. c. 22. concilio Aurel. III. c. 24.*

Th. V.

De *moribundo*, qui ad momentum usque mor-
 tis in gravioribus peccatis præstitit, dubitarunt ve-
 teres, an ad poenitentiam ecclesiasticam admitti de-
 beat? Qua de re M. Anton. de Domin. *de Resp. Ec-*
cles. lib. 5. c. 7. n. 88. hoc suadet temperamentum, ut
 anticipata moribundo detur reconciliatio per sacram
 eucharistia communionem, et sub hac tamen obligati-
 one, ut si reconvaluerit, inter poenitentes maneat,
 donec injunctam sibi externam poenitentiam absol-
 verit. *Conf. c. 13. c. 26. qv. 6. Hildebrand. tr. de veter. Ec-*
cles. art. bene moriendi. cap. 41. §. 8. add Concil. Nicen.
can. 13. Concil. Laodic. can. 2. Concil. Toletan. XI. c. 12.
 Similem fere in modum præcipit die Churfürstliche
 Brandenbr. Kirchen-Ordn. im H. Magdebur. his ver-
 bis: Begebe sichs aber, daß er vor seiner Wiederkeh-
 rung und gethaner Kirchen-Buße in tödli. Kranckheiten
 gerieth, so soll der Prediger, auch ungefordert, zu
 ihm gehen, und sich angelegen seyn lassen, solchen sün-
 digen Menschen durch Gottes Gnade zur Buß zu brin-
 gen, und so er Besserung zusaget, und zur Bekehrung
 sich erkläret, ihme ohne Verzug die *absolution* sprechen,
 und das heilige Abendmahl reichen, jedoch daß derselbe
 auch zufrieden sey und bewillige, daß nicht allein solche
 Buße der Kirchen möge angezeigt werden, sondern
 auch

auch öffentliche Abbitte seinerwegen von der Kanzel geschehe, daß er nach erlangter Gesundheit dieses Persönlich in der Kirchen verrichten wolle. conf. Ord. Eccl. Elect. Sax. art. gener. §. 11. Ord. Eccles. Vinar. cap. 27. §. 3. & 4.

Th. VI.

Quid vero statuendum sit de personis *diversae religionis*, an & ipsis dictari possit poenitentia ecclesiastica in nostra ecclesia peragenda, si membra ejusdem insigni scandalo offenderint? quaritur. Dicendum viderur quod sic. Nec enim videmus rationem, cur ejusmodi extranei melioris conditionis esse deberent, quam domestici fidei, dum illi pariter, imo adhuc magis ac hi, ecclesiam offenderunt. Interim diversa hoc in casu est deprecatio publ., quae praestatur offensae ecclesiae, a reassumptione & receptione in gremium ecclesiae, quae fit per admissionem, ad confessionem & ad S. coenam. Ad illam tenentur tum qui extra castra evangelicorum versantur, tum qui illis insunt; Hoc ultimum vero ab iis tantum requiritur, qui nostrae addicti sunt religioni, quando facta deprecatione, tanquam mortua membra, ac antea rescissa, denuo reviviscunt, & Christo incorporantur. Praeterea neminem latet, qui moris apud Catholicos receptum, cum nostrates evangelici, pro ratione circumstantiarum delicti, ibidem quoque in templo usque ad finem missarum candelam ceream in manibus gestare, atque sic poenitentiam, ut vocant, publicam agere compellantur. Hoc igitur cum fiat, vicissim Evangelici, jure retorsionis, deprecationem pu-

publicam catholicis imponere possunt : æquitati enim
convenit, ut quod quisque juris in alium statuit, eo-
dem & ipse utatur. *l. 1. §. 1. ff. quod quisque jur. in al.*
Cujus asserti iustitia etiam fundatur in jure divino.
Matth. 7. vers. 12. Luc. 6. vers. 31.

Th. VIII.

Ad subjectum negativum, cui scil. non impo-
nenda sit deprecatio publ. referimus *furiosum*; quia is
non habet delinquendi propositum. *c. aliquos. s. caus. 15.*
qv. 1. conf. l. 40. ff. de R. L. neque ex delicto obligatur.
Carpz. 3. qv. cr. 135. n. 10. seqq. l. 12. ff. ad L. Corn. de sic.
Nisi tempore delicti commissi & pœnitentia peragen-
dæ dilucida habeat intervalla, *arg. l. 10. §. 4. qui testam.*
fac. poss. Porro sicuti *per vim stuprata* nullam mere-
tur pœnam, *l. 13. §. 17. ff. ad L. Iul. de adul. l. 20. vers.*
quim etiam. C. eodem. Ita etiam deprecatione eccle-
siastica neutiquam est gravanda. *Carpz. lib. 3. Consi-
tit. 7. def. 99.* Quemadmodum etiam *inquisitus* pen-
dente processu super delicto, ad usum S. cœnæ absque
deprecatione publica admitti debet. *Struv. de delict. c.*
35. obs. 6. Balduinus de cas. confc. Interim si tam ur-
gentia fuerint indicia, ex quibus vulgo pro nocente
haberi possit inquisitus, ministrum ecclesiæ post con-
cionem auditores admonere posse, ne sinistram opi-
nionem vel scandalum pendente processu con-

cipiant, suadet *Carpzov. lib. 2. tit.*

18. def. eccl. 287.

C

CAP.

Des
Objecto, seu delictis, ob quæ
 imponenda publica deprecatio.

Th. I.

Um per *crimina* seu delicta non solum lædatur Respubl. sed etiam ecclesia offendatur & scandalo afficiatur, haud sane est iniquum, ut præter pœnam secularem, etiam deprecatione, & sic duplici sine diversimode utraq; satisfiat. *Mev. 6. Dec. 357. Gail. l. 2. d. pac. publ. c. n. n. 26.* Id quod & juri divino congruit, *Levit. XIX. vers. 20. seqq.* conf. *Arnold. Reyger. Thes. præct. voc. penitentia.*

Th. II.

In veteri ecclesia non ob quavis peccata, sed ob certa quædam in canonibus designata, quæ ab aliis *Peccata Canonica* appellantur, injungebatur hæc pœnitentia; quorum singula recenset *Regino de disciplin. eccl. vet. Germ. lib. 1. c. 299. & lib. 2. c. 6. seqq.* Hodie distingvi solet inter delicta capitalia, & non capitalia; ibi, si pœna capitalis executioni detur, non opus est, ut reus ante mortem in ecclesia publice deprecetur; nam sanguine suo satisfacit populo. Sæpe numero tamen delinquentes ante executionem e suggestu preces pro se peragi & cum offensa ecclesie expiari efflagitant; quin & ipsi in loco supplicii haud raro

raro publicam deprecationem cum adhortatione de vitandis delictis ad populum deponunt. Dedeken. *conf. Theol. vol. 1. sect. 3. n. 24.* Secus est, ubi poena extraordinaria seu arbitraria dicitur, quæ deprecationi ecclesiasticæ non præjudicat. Leupold. *de concurrent. jurisdict. Imp. Germ. qu. ult. Churfürst. Brandenb. R. D. im H. W. cap. 22. §. 8.*

Th. III.

Inter crimina, quæ poenitentiam ecclesiasticam merentur, primum locum habet *Apostasia* seu crimen defectionis a fide Christiana. Vid. omnino Dn. Knorr. *de poenitent. Eccl. cap. 5. n. 16. seqq.* Churfürst. Brandenb. R. D. im H. W. c. 22. §. 7. Equidem Lutheranus ad castra Pontificiorum transiens politice non potest haberi pro Apostata, ob pacificationem religiosam & Instrum. pac. Osnabrug. Quia tamen in foro poli & conscientiæ pro Apostata habendus est, vid. Struv. *de jure sacror.* quo casu scandalum ecclesiæ datum: ideo redeunt ac ecclesiam poenitentia ecclesiastica, ut in remissiori gradu, ne alii a rescipientia deterreantur, imponi potest. Eadem fere est ratio *Hæresicos*, vid. Dn. Knorr. *d. l. n. 29. seq.*

Th. IV.

Nec minus contra primam decalogi tabulam graviter impingit, atque hinc deprecatione ecclesiastica coerceri debet crimen *Blasphemie*, quod tam ad judicem secularem, quam ad ecclesiasticum pertinet. Churf. Sächs. R. D. *Tit. vom Ober. Consist. rubr. was Sachen vor dieses Consistorium gehörig.* Churfürst. Brandenb. R. D. im H. W. c. 22. §. 7. It. *serulegium*, si quis

V. g. *Spiritum familiarem* habeat; vel utatur mediis
superstitiosis, quæ dæmonem auctorem habent: nec
non si quis utatur falsa *mandragora* *Uraun*, vel si magi
consultantur, *Churfürstl. Brandenb. R. O. im H. W. c.*
22. c. 7. Fürstl. Braunsch. R. O. c. 9. §. 3. quamvis etiam
in bonum finem hoc aliquis fecerit. *Vid. C. ex tuarum.*
in f. x. de sortileg. Item obtinet, si quis *Necromanticos*,
Zingaros, *Tartaros* consuluerit.

Th. V.

Neque prorsus ab his alienum est crimen, quo
quis alicui dedit poculum *abortionis*, ut partum non-
dum animatum abigat. *vid. const. crim. Car. V. art. 133.*
Carpz. pr. cr. p. 1. qu. 11. n. 2. Ob *perjurium* quoque in-
jungenda est deprecatio publica, *c. 12. in f. x. de iure-*
jur. *Churf. Br. R. O. im H. W. c. 22. §. 7.* Sic & ob
contemptum sacræ cœnæ, si qui vel sponte, vel sub
comminatione pœnæ admoniti, vel a Magistratu co-
acti, resipuerint, & ad s. cœnam iterum accedant, non
admittuntur ad usum *Synaxeos*, nisi pœnitentiam pub-
licam prius egerint. *Carpz. lib. 2. consist. tit. 18. def.*
294. n. 3. §. 11. Fürstl. Weym. R. O. P. 2. c. 28. §. 2. Quod
& pertinet profanatio *Sabbathi*. *Carpzov. consist. T. 16. d.*
252. nec non turbatio sacrorum in templo facta. *vid.*
Carpz. lib. 3. Consist. t. 8. d. 54. 95. §. 97.

Th. VI.

Ad alteram tabulam decalogi si transeamus, an
ob *homicidium culpofum*, veluti si parentes infantem in
lecto oppræsserint, deprecatio ecclesiastica locum ha-
beat? *vid. Dn. Knorr. d. c. 5. n. 54.* Sane propter in-
fantis expositionem, item propter *opem* & *consilium* ad
deli.

delictum perpetrandum, eam decerni posse, Idem asserit *d. l. n. 55. seq.* Præprimis autem ob *delicta carnis*, quæ non sunt capitalia, recte imponitur poenitentia ecclesiastica. *J. C. Weym. R. D. cap. 28.* Ita ob stuprum commissum tam stupratori, *c. 2. x. de adult.* quam stuprata illa injungenda est. *Mev. ad jus Lub. lib. 4. t. 5. art. 3. n. 5.* Huc etiam spectat *adulterium*, quando sc. ordinaria pœna remittitur. *Churf. Br. R. D. im. H. W. d. §. 7. Add. c. si quis. 31. caus. qu. 1.* Et *malitiosa desertio. d. §. 7. Weym. R. D. p. 2. c. 28. n. 2.* Neque immunis ab hac censura habentur, qui *opem & consilium* ad adulterium vel stuprum præstiterunt. Porro ob non servatum sponsaliorum votum scandalum publica deprecatione est expiandum, *Mev. p. 1. dec. 355.* nec aliud statuendum de *spreto a liberis parentum consensu* in contractu sponsaliorum. *C. ad audientiam. in f. x. de spons. Carpz. lib. 2. consist. def. 50.*

Thef. VII.

Ob *furtum* reo extraordinarie punito imponenda etiam est poenitentia ecclesiastica. *Churf. Brandenburg. R. D. d. §. 7.* quo etiam referendi illi, qui propter manifestam *usurariam pravitatem* convicti, des offensl. *Wuchers halber.* vid. *Mandat. Elect. Sax. Job. Georg. 1. d. 28. Apr. 1625. rubr. wegen des unchristlichen hochstraffbarn Lasters des Wuchers.* *Magdeb. R. D. d. §. 7.* a qua private parum differt *Dardanariatus* der *Korn-Juden, Verkäuffer, Aufkäuffer.* *C. ut mensura. 2. x. de empt. vend.*

Th. VIII.

Neque hic silentio involvenda sunt *injurie pa-*

rentibus, & iis, qui illorum nomine juxta quartum decalogi præceptum veniunt, *illata*, si isti extreme despiciantur, verberibus afficiantur, vel male tractentur a liberis. vid. Churf. Br. R. D. im H. W. *saepè cit.* §. 7. Porro *atrocissimè in juria ab ecclesiæ Ministro*, vel vice versa *confessionario illata* deprecatione publica expianda fuerunt, juxta consil. Theol. Witteberg. ut testatur Dn. Knorr. *sup. cit. c. 5. n. 75. seq.* Eandem censuram merentur *ira irreconciliabiles*, Magdeb. R. D. *d. c. §. 7.* Tandem hic *nimiam Ebriositatem*, quando quis dies noctesque potui plus justo indulget, sicco pede præterire non possumus, atque ob ejusmodi scandalum deprecationem publicam exigi posse, putamus. vid. Dn. Knorr. *de pœnit. Eccl. c. 5. n. 80.*

Th. IX.

Verum cum omnia delicta hac censura ecclesiastica digna vix enumerari possint, pleraque prudenti judicis arbitrio sunt committenda, *arg. Ord. Eccles. Brandenburg. ducatus Magdeb. d. c. 22. §. 7.* ibi: und dergleichen *unchristliche und ärgerliche Leute.* *Vid. passim. Canones pœnitentiales in decreto.* Mitius tamen quandoque agendum est cum sponis, qui *ante benedictionem sacerdotalem concubuerunt.* vid. Carpz. *lib. 3. de feccl. 88. conf.*

Churfürstl. Brandenb. R. D. im H. W. *c. 22. §. 9.*
 § 10. Et hæc de objecto.

Cap.

Forma & Ritu deprecationis
ecclesiasticae.

Thef. I.

Forma seu ritus poenitendi publice, pro diuersitate temporum diuersimode se habuit. Quoad mores hodiernos vero nostrarum Ecclesiarum in quouis loco consuetæ observandæ sunt ordinationes ecclesiasticae. Quibusdam enim in locis deprecatio publica solum fit per ministrum ecclesiæ e suggestu, qui post concionem habitam, formulam deprecatariam prælegit, populumque adhortatur, ne scandalum capiat. Carpz. lib. 3. *Consist. tit. 7. def. 83.* Alicubi Pastor in suggestu verba concepta prælegit, & inde descendens peccatorem coram altari in genua procumbentem interrogat, an peccata hæc coram Deo & in facie ecclesiæ ex animo confiteatur? An ex corde ipsum poeniteat? &c. Tum Pastor ipsi imponit manum & absolutionem impertit, adstantes monet, ut resipiscenti condonent, eumque pro recepto ecclesiæ membro habeant. Carpz. d. *def. 83.*

Th. II.

Hic vero præcipue quaritur, num poenitentia ecclesiastica expresso an supresso nomine sit peragenda? Ad quam questionem distincte est respondendum. Ant enim

enim hactenus in ecclesia introductum est, ut illa fiat suppresso nomine: quo casu statum consuetudini, a qua haut recedendum est temere. *Mev. p. 7. dec. 293. conf. Balduin. de cas. consi. lib. 2. c. 12. cas. 3.* Aut vero manifesta extat sanctio de exprimendo nomine poenitentiam agentis; & hæc merito observanda est: salvo tamen iudicis ecclesiastici superioris iure dispensandi, pro qualitate delicti, vel personæ, gravitate item scandalali, & aliarum circumstantiarum. *Vid. Thurfürst. Brandenb. R. D. im H. M. c. 22. §. 22.*

Th. III.

Quod ad *Locum* attinet, ubi poenitentia ecclesiastica peragi debeat, olim in facie ecclesiæ inter Missa solennia certa formula hæc absolvebatur. Hodie delinquens in illa ecclesia parochiali peragere debet deprecationem publicam, cui ipse subest, & in qua per commissum delictum scandalum dedit. *Thurfürst. Br. R. D. im H. M. c. 22. §. 23.* Cujus vero ecclesiæ quis censeatur parochianus, *vid. c. 15. de sepult. in 6. Struv. Exerc. ff. tit. de iudic. lb. 37.* Quamquam si delictum alibi commissum innotuerit in hac ecclesia, cuius membrum delinquens esse cupit, scandalum quod ex notitia talis delicti & quotidiano aspectu hominis delinquentis concipitur, & loci mutatio, eum poenitentia eximere nequit, *Ill. Dn. Stryck. in not. ad Brunnem. J. E. L. 2. cap. 19. §. 27.* Sicut enim noxa caput sequitur, ita scandalum delinquentem. Hoc interim negari non potest, poenitentiam & deprecationem in uno loco præstitam, se postea ad quæcunque loca extendere, *Carpz. l. 3. def. 92. n. 10.* quamquam & hoc casu

casu sit consultum, ut, si scandalum in alio loco me-
tuatur, publice significetur ab ecclesie Ministro, poe-
nitentiam ab ipso delinquente jam actam esse, uti
provisum in Ord. Eccles. Duc. Magdeb. c. 22. §. 24. conf.
III. Dn. Stryk. d. 1.

CAPVT VI.

De
Fine & Effectu.

Th. I.

CUm ea demum vera sit poenitentia, si
peccator antea commissa amplius non
peragat. Chrysof. *Homil. 34. in Evang.*
Job. Finis utique poenitentiae publicae in
eo consistit, partim ut manifesta fiat pec-
catoris conversio, partim ut ecclesiae
scandalo offensae satisfiat, partim etiam ut vitia pau-
latim extirpentur, & homines ad virtutem accen-
dantur. In quo differt ratio inquisitionis seu coer-
cionis politicae. vid. Brunnemann. *J. Eccl. C. VI.*
m. 9. §. 3.

Th. II.

Nimirum cum quodlibet institutum aestimetur
ex fine, poenitentia sane ecclesiastica maxime utilis
& necessaria habetur. conf. Con. il. *Trit. sess. 14. c. 1.*
seqq. Neque de seria interna cordis poenitentia satis
constare potest, nisi externa adsint signa. vid. Augu-
stin.

D

stin.

fin. in *Enchirid. ad Laurent. 2. 57.* Ziegler. *Superint. c. 19. §. 8.* Quoad ecclesiam igitur offeusam, non sufficit, delinquentes cum privato conciliari, *arg. c. 1. X. de poenit. & remiss.* sed insuper ecclesia publica deprecatione placari debet. vid. *Const. Eccles. Coburg. cap. 26.*

Th. III.

Sic & ad deterrendum a simili crimine facit deprecatio ecclesiastica. Licet enim respectu peccatoris, conciliatio sit actio seu virtus; respectu tamen solennium & ignominiosorum rituum circa eandem observandorum est passio, & improprie ac per accidens censetur esse poena. *Mev. p. 6. Decis. 357. n. 2. conf. c. 1. pr. de sent. excom. in 6.* Caterum deprecatio ecclesiastica non est de necessitate absoluta, quasi pars sit conversionis, sed de necessitate hypothetica, quatenus in nostris Ecclesiis usu est recepta vel retenta.

Th. IV.

Quid si vero peccator extreme contumax persistat, & spretis omnibus admonitionibus a Ministerio ecclesiastico vel Consistorio factis, cum offensae parte conciliari vel poenitentiam publice agere nolit? Resp. Omnia decenti moderatione & adhibitis gradibus pro animarum salute tentanda sunt. *conf. c. 8. caus. 2. q. 4.* Adeoque refractarii sedulo admonendi sunt, ut publice poenitentiam agant. *Struv. comment. de delict. c. 34. O. 1. vid. c. 5. de poenit. & remiss.* Videlicet fieri solet denunciatio e suggestu & ecclesia admoneri, quo pro hisce contumacibus oret, ut
veram

veram poenitentiam agant , & tandem , si laqueis Sa-
tanae distenti , impenitentes contumaciter perseve-
rent , ad amovendum scandalum emigratio ex loco
ipsis imponi potest. vid. Knorr. *Tr. de Poenit. Eccl. C.*
7. n. 25. seqq.

Th. V.

Idem plane dicendum , si poenitentiam eccle-
siasticam agere jussus , se delinquentem aut de crimine
convictum neget , ac proinde poenitentiam se tan-
tum simulaturum esse , ait ; Qualis casus Coburgi
quondam contigit , ubi stuprator per incarcerationem
ad deprecationem faciendam compulsus , se qui-
dem ad illam accingebat , attamen in conscientia ab
objecto crimine tutum jactitabat , & pro peccato reputa-
bat , in facie Dei totiusq; ecclesiae mendacium commit-
tere & sacra synaxi perfrui. Cum vero de commisso stu-
pro ex actis abunde constaret , hunc in modum respon-
sum fuit ab amplissima Facultate Jenensi, mens. Oct. Ao.
1688. Alldieweil zur Kirchen-Buße, welche keine Heu-
cheley, sondern eine wahre rechtschaffene Buße seyn
muß, so wohl Erkenntniß und Bekännniß der Sünden,
als auch hergliche Reue und Leyd über dieselbe erfo-
dert wird, deren keines aber bey R. sondern vielmehr
eine leichtfertige Halsstarrigkeit, zubefinden, daß er,
wie er vorgibt, eine Lügen sagen, und im Herzen sich
vor unschuldig halten will, da er doch durch die Acten
ordenlich überführet ist: So mag ihm die Kirchen-
Buße dergestalt zu thun nicht gestattet werden; sondern
er ist vielmehr seines beharlichen Truges und Ungehör-
sams

sams halben, auf vier Jahr des Landes zuverweisen.
D. N. W.

Th. VI.

Effectus denique deprecationis ecclesiasticae, quatenus illa hodie in nostris ecclesiis obtinet, in eo conspicitur, quod poenitens plenarie restituatur, ita ut ad ea, a quibus haecenus fuerat exclusus, iterum admittatur; nimirum ad usum sacrae coenae & munus patrinatus. Conf. Concil. Parisiens. *lib. 1. c. 34.* De reliquo vero & in civilibus non nocet deprecatio ecclesiastica, neque poenitentiarius repellitur a dignitatibus ecclesiae, *c. 17. X. de homicid.* atque si famae restitutus fuerit delinquens, pro non delinquente habetur quoad omnes juris effectus. DD. *ad L. 1. C. de sent. pass. add. c. 7. & 8. caus. 32. qu. 1.*

Th. VII.

Quemadmodum itaque in negotiis secularibus non ipsa poena, sed causa poenae, sc. delictum famosum aliquem reddit infamem, *l. 16. C. ex quib. caus. inf.* ita ut nec per poenitentiam purgetur perjurium, indeque veniens infamia, Fabric. *ad Myns. cent. 3. obs. 58. conf. c. 2. §. porro. caus. 3. qu. 7.* Ita deprecatio ecclesiastica per se non infamat, sed tantum per accidens, ob famosum scil. crimen. *vid. Ord.*

Eccl. Vinar. c. 21.

CAPVT VII.

DE

Cognatis & Contrariis deprecationis ecclesiasticæ.

Th. I.

Cognata seu Affinia deprecationis ecclesiasticæ sunt non solum reliquæ censura ecclesiasticæ, videlicet interdictio, suspensio & excommunicatio *c. 20. X. d. V. S.* Sed etiam opera satisfactoria & humilitatis a Canonistis excogitata, quatenus vel sponte suscipiuntur, vel a sacerdote imponuntur ad Deum placandum. Vid. Bellarm. *in lib. 4. de poenit. c. 6.* quorum, juxta illorum mentem, tria recensentur, *Oratio, Jejunium, & Eleemosyna*, & quæ sub iis comprehenduntur. Licet autem hæc a Nostratis haud improbentur, pro operibus tamen meritoriiis non habentur. vid. Ziegler. *ad Lancell. lib. 2. t. 4. § 3.*

Th. II.

Inter poenas canonicas primarium locum obtinet *degradatio*, Clar. *Lib. 5. sent. qu. 74.* quam distinguunt in *verbalem & realem*. Gail. *lib. 1. de pac. publ. c. 1. n. 23.* Ad degradationem verbalem referunt etiam *Depositionem*: quæ quomodo differat a degradatione proprie dicta? vid. Reinking. *d. R. S. & E. lib. 3. cl. 2. c. 2. n. 13.* Remissior poena est *Suspensio*, quæ quidem sua natura cen-

D 3

suram

suram constituit, nonnunquam tamen poenæ loco adhibetur, quoties sc. delictum graviorem quam carceris aut pecuniariam poenam promeretur. *cap. 10. X. d. purg. can. cap. 9. d. vit. & honest. cler.* Vid. casum notabilem apud Struv. *Diff. crim. 14. tb. 8.* Brunnem. *Jur. eccl. L. 2. c. 19.* Reliquæ sunt *Translatio* in aliam ecclesiam. Carpz. *lib. def. 118. & 124.* *Castigatio* corporalis. *cap. 2. extrav. d. adult. cap. 1. X. d. calumn.* *Detrusio in arctum monasterium. d. cap. 2. X. d. adult. & cap. 6. X. c. 9. d. poen. Incarceratio. cap. 35. X. d. sent. excom.* *Cibatio in pane & aqua. cap. 8. Extrav. d. accus. Multa indictio & si quæ sunt aliæ: quarum tamen quædam clericis cum laicis sunt communes, quædam vero clericorum propriæ.*

Thef. III.

Quod attinet *contraria* deprecationis ecclesiasticæ, de *prescriptione* hic quaeritur, an, sicuti a poena civili etiam extraordinaria, quis liberetur per prescriptionem, v. gr. quinquenni in stupro, Carpz. *2. qv. cr. 59. n. 7.* ita etiam poena ecclesiastica prescriptioni subjaceat? Quod negatur cum Brunnemanno *c. 1. dec. 82.* quia poenitentia ista juribus prescriptionum non constringitur. Decian. *lib. 3. tr. crim. c. 37. n. 19.* nec sublata poena civili, statim tollitur scandalum ecclesiasticæ datum. conf. Struv. *diff. crim. 16. tb. 19.* Juxta quæ principia quoque inclutum ICC. Jenensium collegium anno 1692. mens. Decemb. nach Wolmerstedt ita respondit: daß zwar wieder die Inquisiten, (qui scil. adulterii crimen sponte confessi fuerant) gestalteten Sachen nach, nichts weiter vorzunehmen, sie seind aber

aber doch die Unkosten, jedwedes zu seinem Theil, zutragen verbunden, und werden des daher ausgebrochenen Nergernüßes halber, zur *Censur* dem Fürstl. *Consistorio* billig *denunciaret*. *Annotante Perillust. Dn. B. d. Lyncker. cent. 6. dec. 579.*

Th. IV.

Ad contraria potius referimus *indulgentiam*. In veteri nimirum ecclesia quando aliquid ex impositis satisfactionibus remittebatur, dicebatur id *indulgentia*; quæ significat quandam relaxationem poenæ, cum minus severe, quam posset, cum delinquente agitur. Ungeb. *ad decretal. tit. de poenit. & remiss. n. 8.* quæ tamen toto coelo a papalibus indulgentiis differt. *Augustin. libr. de ver. & fals. poenit. c. 10.*

Th. V.

Eo autem perventum est apud pontificios, ut peccata certa multa seu poena pecuniaria æstimarent, unde orta est *Taxa poenitentiaria*. vid. *Knorr. d. tr. c. 8. n. 51.* Unde hic subnectere lubet quæstionem: *An deprecatio ecclesiastica in poenam pecuniariam ad pias causas converti possit?* Quod negatur. Esset enim illud contra deprecationis scopum, qui in eo consistit, ut delictum publicum ad placandam ecclesiam deprecatione agnoscat, scandalum obliteretur, & a simili facto alii deterreantur. vid. *Martin. Chemnit. Exam. Concil. Trident. de satisfact. c. 15. pag. 225.* at multa data & omiſſa deprecatione non satisfit ecclesie, neque scandalum aboletur. vid. *Nic. Reblian. Tr. Von dſſenſel. Kirchen = Buß c. 11. pag. 145. seqq.* Dissentit quidem *Carpzovius in def. 86.* cum is deprecationem pro-

pro pœna haberi putet , quo & respectu fas esse existimat , ex causa probabili pœnas delictorum ordinarias remittere , & multam extraordinariam mitiorem in ejus locum substituere. Verum minus recte : ipse enim jam antea confessus fuerat , quod deprecatio ex Dei praecepto pro actione & virtute potius , quam pro passione & pœna habeatur , *def. 85.* Imo aliud est multa , aliud deprecatio : haec reconciliat mentes , illa vindicat crimen , & ita divites a deprecatione publica se semper liberare possent , imo nutrireretur opinio , quasi deprecatio famam læderet , & esset hoc signum prosopopias , inquit Brunnem. *in J. E. l. 2. c. 6. m. 4. §. ii.* Cum igitur hæc sint separata , ac separatim habeant finem , non potest in deprecationis locum pœna pecuniaria substitui sed æquum potius est , ut delinquens , qui scandalum toti ecclesiæ præbuit , & notoriis peccatis se polluit , scandalum hoc deprecetur. Quam sententiam quoque maxima cum laude fovent Reformati in Ordinatione sua eccl. a Serenissimo nostro Principe confirmata , quando movent *in Cap. V. §. 22.* *Si le Pecheur , qui ayant commis quelque crime , en a été puny par sentence du Magistrat , jusq' à note d' infamie , doit être censuré par l'eglise jusq' à faire reconnoissance publique de sa faute , il a esté avisé qu' il la doit faire , attendu que ce sont choses distinctes , que la jurisdiction civile du Magistrat , & la connoissance ecclesiastique du Confessoire , cette cy se reportant à la tonscience , & à l'interieur de l'ame ; & celle là au corps , & aux choses exterieures seulement.* Et rursus *in §. 22.* expresse deprecatio a persona

sona scandalizante requiritur, hisce verbis: *Les reconnoissances publiques ne se feront q' en la personne, & le peucbeur rendra temoignage de sa repentance.* Subjungam quoque sententiam B. Luth. quam habet in *colloq. mens. cap. 21. fol. 178.* Weil es eine öffentliche That, so muß die Versöhnung auch öffentlich seyn, sonst taug es nichts, denn es ist die ganze Kirche beleidiget. Et iterum: Wenn die Schuld offenbar ist, soll die Versöhnung auch offenbar seyn.

Vh. VI.

Quapropter non videmus rationem cur hæc deprecatio in favorem matrimonii remitti debeat, ut Carpzoj. putat *def. 88.* & cur non illis, qui ante matrimonium concumbunt cum sponsa, deprecatio publica imponi possit? Nam honor matrimonii non læditur per deprecationem, atque semper confundi videtur poena cum reconciliatione, quæ sit per deprecationem. *Brunnem. de I. E. l. 1. c. 6. m. 4. §. 11.* Nec est quod nobis quisquam objiciat, matrimonium purgare omnia vitia præcedentia, *C. Tanta. 6. X. qui fl. sint legit.* & hinc nec poenitentiam mereri, quæ ante copulam sacerdotalem cum sponsa fuere commissa. Illa enim purgatio vitiorum præcedentium, tantum de effectibus civilibus intelligenda, ut scil. liberis ita natis defectus legitimorum natalium opponi nequeat, non vero de remotione scandali. vid. D. Stryck. *ad Brunnem. I. E. l. 2. c. 19. §. 26.* Eo quoque respiciendum est, ut omnia ordine & decenter fiant in ecclesia, & ne contra ordinationes ecclesiarum atque Consistorium Peccetur, ac matrimonium cum vagis libidini-

confundatur. Quamquam non negamus, deprecationem hoc in casu cum moderatione aliqua injungendam esse, ut discrimen graduum inter hoc peccatum & alia graviora contra sextum præceptum commissa attendatur. conf. Richter. P. 2. dec. 88. n. 40. Nisi aliud exigat vita anteacta. Hop. in. Exam. Inst. 4. de Nupt. qv. 36.

Th. VII.

Et licet superior pro arbitrio suo multam pecuniariam in locum deprecationis substituere, eamque pecuniam ad reparationem ecclesiarum impendere velit, putans: rationem habendam esse piæ causæ & ædificiorum ecclesiasticorum, ne illa corrumpant; vanam tamen hanc esse rationem atque persuasionem, cuius facile liquet, qui accuratori iudicii lance perpendit, quod ea ædificia, quæ scandalo publico ac peccaminosa pecunia conservantur, Deo accepta esse nequeant, sed alia media, quibus nomini suo sanctissimo domum instauretur ac conservetur, superpetere. Quod si vero ecclesiæ id indicetur, & scandali commissi facta reconciliatio innotescat, conversionem istam deprecationis in multam minus improbandam esse, ducimus. Substituta namque in locum publicæ deprecationis multa pecuniaria, si iusta mitigationis causa existat, & multa hæc omnibus innotescat, per ejus indictionem removeri ac expiari scandalum, quis dubitet? inquit Carpz. def. 86. n. 14. Atque hæc si observentur, & non tam frigide omnia gerantur, eveniet profecto, ut non tot homines in consortium malitiæ trahantur.

Th.

Tandem quaritur: An ista pecunia, loco deprecationis data, spectet ad Consistorium, an ad Judicem secularem ejusque ararium? Equidem Dn. Knorr. *d. l. n. 69.* regulariter ad Judicem secularem eam spectare, asserit; cum pecunia sit res mere civilis, & judex secularis etiam in delictis mixti fori sumptus executionis erogare teneatur. Verum contraria sententia, quæ etiam rescripto illustris Regiminis Saxo-Jenenfis *ibid. n. 70.* confirmatur, probabilior videtur. Nec enim sequitur: pecunia est res mere civilis: E. non pertinet ad judicem ecclesiasticum. Nam sic per ipsam ararium ecclesiæ, *der Gottes-Kasten*, recipere posset pecuniam. Deinde non valet consequentia: Judex secularis tenetur erogare sumptus executionis in delictis mixti fori: E. pecunia pro censura ecclesiastica pertinet ad fructus jurisdictionis secularis. Quin potius poena pecuniaria, quatenus idem delictum est seculare, eo redigenda est. Caterum cum deprecatio non sit poena, uti satis demonstratum est, sed reconciliatio cum ecclesia scandalo offensa, sequitur, quod ista pecunia, loco deprecationis data pertineat ad ararium istius ecclesiæ, cui scandalum est datum, quia surrogatum sapit naturam ejus, cui surrogatum est. Sed hæc in presentiarum sufficiant.

F I N I S.

Vod bene sis Themidos ; nisus
perdiscere jura,
Id specimen monstrat , dulcis A-
mice tuum,
Laude viis pergas dignis , ad culmen hono-
rum
Quae mox Te ducant , nunc ego corde
precor.

Ienae ao. M. D. C. C. II.

d. 10. Oct.

*Pauca haec in honorem Nobilissimi Domini
Respondentis Amici ac Commen-
salis sui fovissimè grato animo scri-
psit*

Joachimus Christophorus Tornau,
Gust. Megap. J. U. C.

Er edle Pertschen-Stamm ist weit und breit
bekannt,
Weil dessen Tugend-Schein vor andern
prächtig strahlet:
Weil auch Minerva ist so stark mit Ihm
verwandt,
Daß fast Apollo selbst die Ehren-Pforte mahlet.
Diß zeigt uns der Zweig / der in die Luft sich
schwingt,
Da Er mit Weißheits-Pracht der Mufen Saal besieret:
Da Waters Geist und Herz mit großen Helden ringt,
Wo

Wodurch Er denn erlangt nie Ehr, die Ihm gebühret.
Darob, Du Herzens-Freund / der Du die Weiß-
heit liebst,

Nimm hin den großen Ruhm den deine Ahnen hatten,
Nimm hin des Vaters Ehr, weil Du der Welt ist
giebst

Ein Licht durch deinen Fleiß, das weit wirfft seinen
Schatten.

Ich meine deine Schrift, womit die Welt nun prangt,
Verdient großes Lob, darob mein Herz sehr walle.

Demnach Dein großer Ruhm, und was Dein Herz
verlangt,

Sol seyn was ewiglich die ganze Welt durchschallet.

Aus schuldigster Pflicht und Freundschaft wolte
ich dir mit diesen geringen Zeilen, als ein erge-
benster Diener Seinem hochzuverehrenden Herrn
Bitter zu dem rühmlich abgelegtem Specimine
gratuliren

Johann Christoph Leopold,

Theol. Stud.

Werthes Vaterland! suchstu nun
solche Quellen /
Woraus die Weißheit sich im vol-
lem Strohm ergeußt?
Nimm unsern Pertschen hin / so wird durch
Ihn erheben/

Wie

Wie Tugend, Weißheit/Treu aus Mund
und Leben fließt;
Dein Gott hat ihn erfüllt mit seiner See-
gens Hand
Und dir zu deinem Wohl mit Weißheit zu
bereitet/
Nun führt er ihn von uns mit frohē Wunsch
begleitet
Zu dir, drum freue dich/ O Werthes
Vaterland.

Mit diesen wolte seinem hochgeneigtem Patron,
nebst Abstattung schuldigster gratulation zu
dem rühmlichst abgelegten specimine, eine
erfreuliche Rückkunft ins Vaterland ane-
wünschen
PAVLVS PAVCKER, S. S. Th. Stud.

OMne, quod est trinum, perfectum nomi-
nat omnis:

Effato verax huic sua fama manet.
Quos etenim mundus perfectos dicere sivevit,
Sunt homines, curæ queis ea triga fuit.
Virtus, cui soror est studium, atque scientia re-
rum:

Hæc tria constantes quosvis ad astra ve-
hunt.

PERT.

PERTSCHIVS hæc noster, quem VIRTUS
alma decorat,

Hicce suis curis monstrat ubique satis.

Huic studium comes est, tandemque pedisse
qua fama,

Ipsum quæcunctis non finit esse rudem.

Hæc fuerunt, quæ Patrono suo multis mo-
dis devenerando ad exhibiti speciminis
opus gratulaturus ut adjicere, Ivasit jus-
sitque observantia, qua insignibus nomi-
nibus devinctum se deprehendit.

Christianus Fridericus Schreiber/
LL. Stud.

PERTSCHIVS hoc noster quem VIRTVS

Hic finis est non finis huius libri

Hic finis est non finis huius libri

Hic finis est non finis huius libri

Hic finis est non finis huius libri

Hic finis est non finis huius libri

Hic finis est non finis huius libri

Hic finis est non finis huius libri

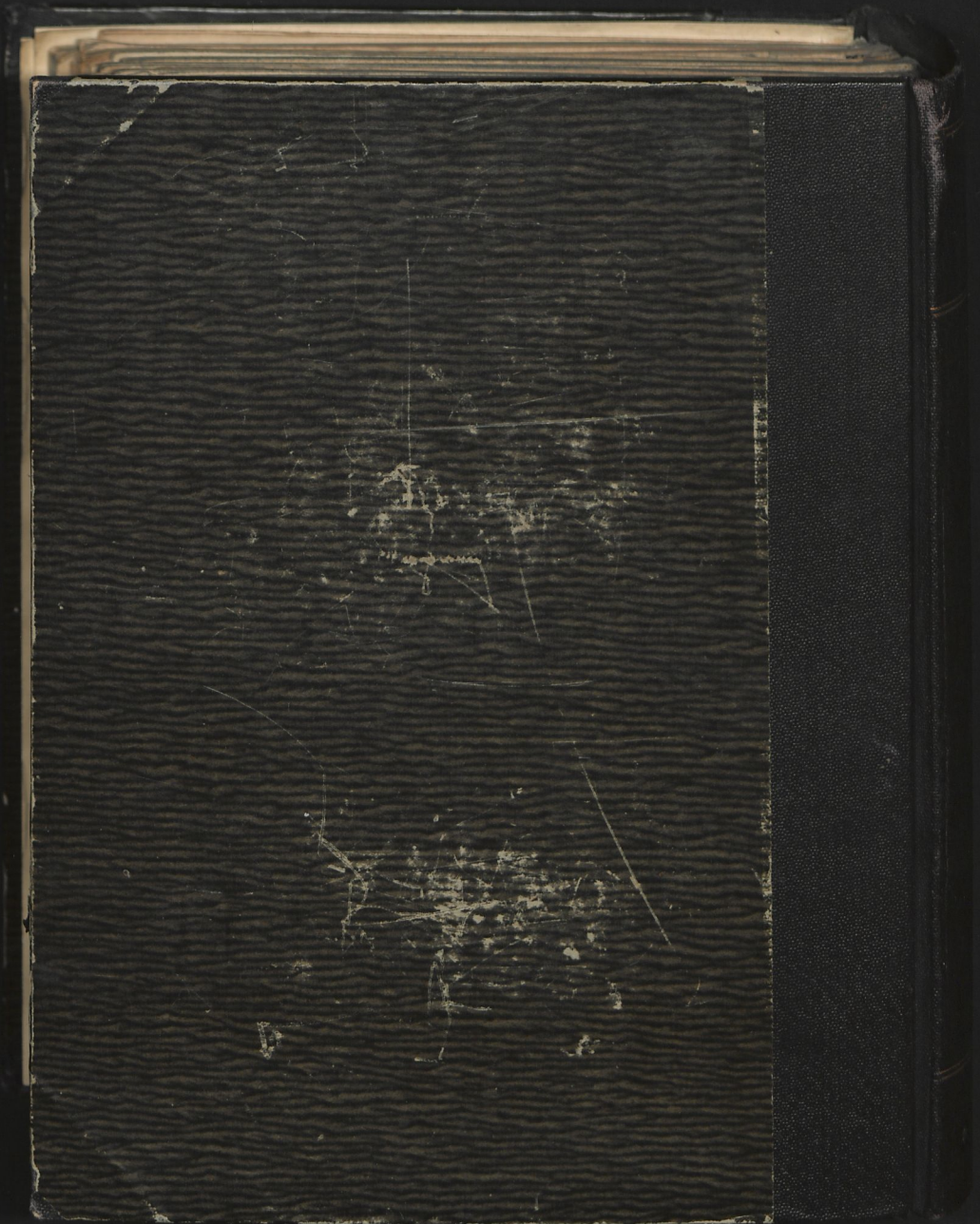
Jena, Diss., 1702

VD -18

f

sb.

DISSERT
DE EO

DEPRECO
PUBLIC
SIA

Der Kin

CHRISTIAN.

ICro lo
Sereniff. Ducis Saxo-Isena
ria Provincialis & Scabin
gravissimo, & A

DN, PATRONO

AETATE
Publice erudito

Iohannes Iacobu
d. XIV. Oct

NIENAE, TY

02+22
Coll
27